

**Національний університет цивільного захисту України
Національна академія Національної гвардії України
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
Національна академія внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут права та правоохоронної діяльності
Львівського державного університету внутрішніх справ
Одеський державний університет внутрішніх справ
Черкаська медична академія**

*Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра управління у сфері цивільного захисту*

***Організаційно-управлінське та економіко-правове
забезпечення діяльності Єдиної державної
системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ)***

***Матеріали
X Всеукраїнської науково-практичної конференції***

31 жовтня 2025 року

Черкаси

УДК 365.13:658
О 64

*Рекомендовано до друку вченою радою
навчально-наукового інституту цивільного захисту
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 2 від 24 жовтня 2025 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому
доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 5 від 20 жовтня 2025 року)*

О 64 Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ):
Матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси НУЦЗ України –
К : 7БЦ, 2025. – 351 с.
ISBN 978-617-549-322-9

У публікаціях досліджуються: організаційно-управлінські засади функціонування ЄДСЦЗ; нормативно-правове регулювання діяльності ЄДСЦЗ; соціальне-економічне забезпечення діяльності ЄДСЦЗ; особливості організації та реалізації заходів цивільного захисту в умовах воєнного стану; соціальна реабілітація та медичне забезпечення в умовах воєнного стану; організаційно-правові основи антитерористичної безпеки держави; інноваційні технології та інформаційне забезпечення діяльності ЄДСЦЗ; організаційно-правові засади забезпечення безпеки та стійкості об'єктів критичної інфраструктури України в умовах ведення воєнних дій; міжнародне співробітництво та інтеграційні процеси у сфері цивільного захисту.

УДК 365.13:658

ISBN 978-617-549-322-9

© Авторські тексти, 2025
НУЦЗ України, 2025

2. International Atomic Energy Agency (IAEA). *Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency: General Safety Requirements Part 7 (GSR Part 7)*. – Vienna: IAEA, 2015. – 116 p.

3. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities (CER Directive) // *Official Journal of the European Union*. – 2022. – L 333/164.

4. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS2 Directive) // *Official Journal of the European Union*. – 2022. – L 333/80.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Еліна ГУБАР, курсант II-го курсу,
навчально-науковий інститут цивільного захисту
НК – Іван НЕСЕН, доктор філософії
НК – Олександр ВЛАСЕНКО
Національний університет цивільного захисту України*

У сучасних умовах воєнного стану, запровадженого в Україні відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [1], особливої актуальності набуває питання забезпечення належного функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ). Її діяльність спрямована на захист життя і здоров'я населення, довкілля та об'єктів критичної інфраструктури від надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного характеру [2]. Одним із ключових елементів ефективної роботи системи виступає пожежно-рятувальна техніка, яка забезпечує виконання завдань з локалізації та ліквідації пожеж, рятувальних робіт і гуманітарного реагування.

Використання пожежно-рятувальної техніки регламентується низкою законодавчих і підзаконних актів. Основу становить Кодекс цивільного захисту України [3], який визначає правові та організаційні засади функціонування ЄДСЦЗ, а також діяльності її суб'єктів. Відповідно до статей Кодексу, пожежно-рятувальна техніка входить до матеріально-технічної бази системи та підлягає спеціальному обліку й використанню за призначенням.

Питання правового режиму використання техніки у період воєнного стану врегульовано також Законом України «Про оборону України» [4], Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [5] і низкою нормативних документів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Наприклад, Наказ ДСНС № 336 від 2021 р. «Про затвердження Порядку організації експлуатації пожежно-рятувальної техніки» [6] встановлює правила обліку, утримання та використання техніки, включаючи особливості в умовах надзвичайних ситуацій.

Організаційні аспекти використання

Організаційно діяльність пожежно-рятувальних підрозділів у період воєнного стану спрямована на:

- оперативне реагування на пожежі, спричинені бойовими діями (обстрілами, бомбардуваннями, руйнуванням інфраструктури);
- захист критично важливих об'єктів (енергетичних підприємств, складів паливно-мастильних матеріалів, логістичних центрів, медичних закладів);
- забезпечення безперервної експлуатації техніки за умов дефіциту пального та запчастин;

- координацію дій із Збройними Силами України, Національною поліцією, територіальною обороною та органами місцевого самоврядування [7].

Важливим завданням є підтримання справності пожежно-рятувальної техніки. У воєнний час це ускладнюється через обмежене фінансування, ураження ремонтних баз, проблеми з логістикою постачання та відсутність необхідних комплектуючих. Як зазначають дослідники (О. Литвиненко, 2022) [8], найбільш вразливою є техніка радянського зразка, яка становить значну частину парку ДСНС і потребує модернізації.

Правові механізми застосування

Правові механізми залучення та використання пожежно-рятувальної техніки в умовах воєнного стану включають:

1. Мобілізацію техніки приватних і комунальних підприємств для потреб ЄДСЦЗ та ЗСУ (відповідно до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [5]).

2. Передачу техніки на баланс підрозділів територіальної оборони для виконання завдань цивільного захисту.

3. Міжнародну допомогу: отримання спеціалізованих пожежних автомобілів і обладнання від іноземних партнерів на підставі міжнародних угод (наприклад, проекти співпраці з ЄС у рамках Механізму цивільного захисту ЄС) [9].

4. Особливий порядок експлуатації у зонах активних бойових дій, що передбачає можливість відступу підрозділів без виконання завдань у разі загрози життю особового складу.

Крім того, законодавство передбачає соціально-правовий захист рятувальників, які виконують завдання в умовах бойових дій. Відповідно до статті 101 Кодексу цивільного захисту [3], особи рядового і начальницького складу ДСНС користуються статусом та соціальними гарантіями, аналогічними військовослужбовцям.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII.
2. Закон України «Про цивільний захист населення» від 24.06.2004 № 1669-IV.
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
4. Закон України «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-XII.
5. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII.
6. Наказ ДСНС України № 336 від 17.05.2021 «Про затвердження Порядку організації експлуатації пожежно-рятувальної техніки».
7. ДСНС України. Офіційний сайт. – <https://dsns.gov.ua>.
8. Литвиненко О. Використання пожежної техніки в умовах воєнних загроз // Науковий вісник ЦЗ. – 2022. – № 2. – С. 45–52.
9. EU Civil Protection Mechanism: Ukraine support 2022–2023. – European Commission, 2023.

Наукове видання

***Організаційно-управлінське та економіко-правове
забезпечення діяльності Єдиної державної
системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ)***

***Матеріали
X Всеукраїнської науково-практичної конференції***

31 жовтня 2025 року

Редактор – ЯУЖЕВА Олена Олександрівна
Дизайн обкладинки – КОПИТІН Дмитро Едурдович

Формат 60 × 84 1/8. Ум. друк. арк. 39.99.

Видавець ТОВ «7БЦ»
03087, м. Київ, вул. Олекси Тихого, 84
e-mail: 7bc@ukr.net, тел: (044) 592-00-80
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5329 від 11.04.2017